

TARPTAUTINIAI SKAUTIŠKI RENGINIAI IR PROJEKTAI

Praktiniai patarimai norintiems dalyvauti ir organizuoti

Lietuvos skautijos Užsienio ryšių skyrius©
2015

Turinys

Įžanga: ką galima veikti užsienyje ir kuo tai naudinga.....	3
Išvyka ir veikla užsienio valstybėje.....	5
Išvykimas į renginius užsienyje.....	6
Kaip kelionę į stovyklą užsienyje padaryti dar įdomesnę ir naudingesnę?.....	8
Bendro projekto su kitos organizacijos vienetu vykdymas.....	10
Partnerių radimas ir susipažinimas.....	10
Partnerystės principai.....	10
Partnerystės tikslo išsikėlimas.....	11
Kur ir kaip rinktis partnerius?.....	12
Kontakto užmezgimas.....	14
Bendro projekto vystymas.....	15
Projekto gairių numatymas ir bendradarbiavimo susitarimo pasirašymas.....	15
Projekto veiklų planavimas.....	18
Prieš išvykstant į užsienį arba priimant svečius.....	20
Po projekto.....	22
Ką svarbu žinoti, vykstant į užsienį.....	23
Kaip rasti lėšų kelionei į užsienį?.....	23
Kuo verta pasidomėti prieš stovyklaujant ar einant į žygį svetur.....	24
Pasirengimas išvykti.....	25
Vaikų lydėjimas.....	27
Dokumentai.....	28
Komunikacija.....	30
Kelionės planavimas.....	33
Kelionės ir sveikatos draudimas.....	33
Sveikata.....	34
Uniforma.....	35
Alkoholis, rūkalai, narkotinės medžiagos.....	37
Darbų atmintinė.....	39
Priedas: Bendradarbiavimo susitarimo pavyzdys.....	40

IŽANGA: KĄ GALIMA VEIKTI UŽSIENYJE IR KUO TAI NAUDINGA

Lietuvos skautija priklauso Pasaulinei skautų judėjimo organizacijai (WOSM), todėl kiekvienas iš mūsų, tapdamas LS nariu, kartu prisijungiame ir prie didžiulio tarptautinio tinklo, kuris leidžia mums bendrauti su broliais ir sesėmis iš viso pasaulio. Nepaisant kultūrinių skirtumų, skautiškas organizacijas vienija tos pačios vertybės ir veiklos metodai, taigi šis pasaulinis tinklas sumažina bendravimo barjerus ir yra puiki terpė jauniems žmonėms ir jų vadovams mokytis vieniems iš kitų.

Tarptautinės veiklos, nuo pačių mažiausių iki didelių, yra svarbi skautiškos programos dalis: kaip ir skiltys, mokymasis veikiant ir kiti jaunimo programoje būtini dalykai, ugdymasis sėkmingam gyvenimui pasaulinėje bendruomenėje buvo

esminis skautybės bruožas nuo pat judėjimo pradžios. Taigi tarptautinėms veikloms laiko turėtų rasti kiekvienas vienetas. 2015 m. pavasarį LS Užsienio ryšių skyrius klausė LS vadovų, ar verta dalyvauti tarptautinėse skautiškose veiklose. Štai kokių atsakymų sulaukėme: tarptautinės veiklos atneša naujo įkvėpimo, įvairiapusiškesnės patirties; padeda plėsti akiratį, stiprinti žingeidumą, smalsumą, suvokimą, kad skautai – pasaulinis judėjimas, ugdyti toleranciją, savarankiškumą, bendrąsias kompetencijas; atneša naujų pažinčių; galų gale, suteikia progą praktiškai pritaikyti užsienio kalbų įgūdžius, prisidėti prie Lietuvos ir Lietuvos skautijos įvaizdžio svetur kūrimo, motyvuoja skautus būti aktyvesnius bei ilgiau likti judėjime. Vadinasi... verta!

Šioje knygutėje rasite praktinių patarimų, kaip vykdyti skautiškas veiklas užsienio valstybėje bei tarptautinius projektus, kai užsienio partneriai atvyksta į Lietuvą. Tarptautinės skautiškos veiklos gali būti įvairios – viskas priklauso nuo jūsų, taip pat jūsų partnerių poreikių, idėjų ir galimybių. Išskiriame tokias galimas kryptis:

- Savarankiškai suorganizuota išvyka ir veikla užsienio valstybėje. Net jei ketinate patys viską organizuoti, rekomenduojame bet koku atveju užmegzti ryšį su vietiniu skautų vienetu (-ais) ir dalį veiklų rengti kartu (žr. [„Išvyka ir veikla užsienio valstybėje“](#)).
- Dalyvavimas užsienyje organizuojamose stovyklose ar panašiuose renginiuose, į kuriuos kviečiami ir skautai iš kitų šalių (daugiau skaitykite skyrelyje [„Išvykimas į renginius užsienyje“](#));
- Partnerystė su užsienio skautišku vienetu ir kartu suorganizuota bendra veikla – stovykla, žygis, mokymai ar kita. Ši veikla gali vykti Lietuvoje arba jūsų partnerių šalyje, ji gali būti vienkartinė ar tęstinė (daugiau skaitykite skyrelyje [„Bendro projekto su kitos organizacijos vienetu vystymas“](#)).

Be abejo, taip pat galite tiesiog pakviesti užsienio skautų vienetą apsilankyti jūsų organizuojamoje stovykloje. Šis apsilankymas bus ypač naudingas tada, kai atskirai pagalvosite, kaip užsienio skautus įtrauksite į bendras stovyklos veiklas, kaip supažindinsite su vietiniais skautais ir ko vieni iš kitų išmoksite.

Atkreipkite dėmesį

Jei į jūsų renginį Lietuvoje ruošiasi atvykti skautai iš užsienio arba organizuojate bendrą su užsieniečiais renginį Lietuvoje, praneškite Užsienio ryšių skyriui (international@skautai.lt), nurodydami, kiek, kokio amžiaus žmonių atvyksta ir iš kokių valstybių, kokioms skautiškomis organizacijoms jie priklauso, koks tai renginys, kokia jo data ir vieta.

Knygutėje pirmiausia trumpai apžvelgiame kiekvienos iš aukščiau minėtų veiklų specifiką, o tada pateikiame praktinių patarimų, susijusių su kelionėmis į užsienį. Dauguma šių patarimų tiks bet kokiai veiklai, kurios vykdyti vyksite į kitą šalį nei Lietuva.

Taip pat rekomenduojame susipažinti su leidiniu [Idėjos tarptautininko specialybei „Pasaulio draugas“ įgyvendinti](#).

IŠVYKA IR VEIKLA UŽSIENIO VALSTYBĖJE

Atkreipkite dėmesį

Skautų centrų Europoje sąrašas:

<http://www.scout.org/node/90/about/20625#aboutcontent>

Gali būti, kad tiesiog norėsite išvykti į užsienį ir ten suorganizuoti veiklą savo vienetui. Pavyzdžiui, nuvykti į kaimyninę Lenkiją ir sudalyvauti vietinės lietuvių bendruomenės renginyje; aplankyti Latvijos piliis; pastovyklauti skautų centre Švedijoje. Labai svarbu, kad tokia vieneto išvyka netaptų paprasta „ekskursija“. Prieš vykdami susėskite su vieneto vadovais, vaikais, kartu rimtai apsvastykite, kodėl vykstate į užsienį. Ko siekiate šia išvyka, kaip ji praturtins jūsų skautišką programą? Ką nuveiksite užsienyje, ko negalėtumėte nuveikti Lietuvoje?

Gerai pagalvokite ir apie šalį, į kurią rengiatės vykti. Tolimesni, mažiau pažįstami kraštai gali vilioti savo „egzotiką“, tačiau savo ugdymo tikslų turbūt galite pasiekti ir artimesnėje valstybėje, lengvesnė bus ir finansinė našta. Be to, įvertinkite būsimų dalyvių amžių: su jaunesniais vaikais geriausia vykti į artimesnes, kaimynines, vadovui geriau pažįstamas šalis. Su vyresniais galime bandyti keliauti ir toliau. Taip pat susipažinkite su [Užsienio reikalų ministerijos informacija apie valstybes, į kurias vykstant būtina atkreipti dėmesį į kelionės saugumą](#).

Kauno krašto Ažuolų tunto skautai su skautais iš Moldovos prie BP akmenų Palangoje, projektas "Bridge to Friendship" (2014)

Išsikeltų ugdymo tikslų nepamirškite ir planuodami, ką konkrečiai išvykoje nuveiksite. Štai kelios mintys, kaip išvyką padaryti kuo skautiškesnę:

- Susisiekite su vietovės, į kurią vykstate, skautais, suorganizuokite bendrą susitikimą. Pristatykite vieni kitiems savo organizacijas, skautišką patirtį;
- Visas išvykos veiklas siekite su vieneto tikslais ir planais. Pavyzdžiui, jei norite stiprinti kiltis, sugalvokite skiltims komandinių užduočių, duokite atsakomybių;
- Pasidomėkite įžymesniais su skautybe susijusiais objektais toje vietovėje, aplankykite jas;
- Pritaikykite ir per išvyką įgyvendinkite [tarptautininko specialybės „Pasaulio draugas“](#) programą.
- Apie bendrus organizacinius klausimus, aktuales organizuojant tokią išvyką, daugiau informacijos rasite skyriuje [„Ką svarbu žinoti, vykstant į užsienį“](#).

IŠVYKIMAS Į RENGINIUS UŽSIENYJE

Kasmet Europoje ir ne tik vyksta gausybė skautiškų renginių, kuriuose laukiami skautai iš kitų šalių. LS Užsienio ryšių skyrius apibendrintą informaciją apie šiuos renginius skelbia kiekvieną mėnesį [www.skautai.lt](#) naujienlaiškyje [„Tarptautinės galimybės“](#). Kai kurie renginiai yra dideli, organizuojami Europos ar net pasaulio mastu:

- **Roverway** – tai Europos regione kas 3-4 metai organizuojamas tarptautinis renginys 16-22 m. skautams, kurie yra WOSM arba WAGGGS organizacijų nariai. Pirmojoje renginio dalyje skautai keliauja į žygius įvairiais maršrutais, o paskui susirenka į vieną didelę stovyklą. 2003 m. Roverway vyko Portugalijoje, 2006 m. – Italijoje, 2009 m. – Islandijoje, 2012 m. – Suomijoje, 2016 m. – Prancūzijoje.
- **Baltic Jamboree** – kas ketverius – penkerius metus vykstanti Baltijos šalių skautiškų organizacijų stovykla, kaskart organizuojama vis skirtingoje valstybėje. Pirmoji tokia stovykla 2006 metais vyko Latvijoje, 2010 m. – Telšiuose, Lietuvoje, o 2015 m. – Estijoje.
- **World Scout Jamboree** – pasaulinė skautų stovykla, visų pirma skirta 14-17 m. skautams, vykstanti kas 4 metai. Į WSJ susirenka keliasdešimt tūkstančių žmonių! Trumpą WSJ istoriją rasite [čia](#).
- **World Scout Moot** – tai 18-26 m. skautams iš viso pasaulio skirta stovykla. Artimiausios dvi WSM vyks Europoje (Islandijoje 2017 m. ir Airijoje 2021 m.)

Delegacijas į šiuos ir panašius didesnius renginius dažniausiai organizuoja LS Pirmija¹. Kiti renginiai, organizuojami pavienių skautiškų organizacijų, būna mažesni ir didesni, dažname laukiami ir užsieniečiai. Tarkime, į Lietuvos skautų jubiliejinę stovyklą 2013 m. taip pat atvyko per 100 skautų iš įvairių šalių. Delegaciją į panašią stovyklą užsienio šalyje gali susiorganizuoti bet kuris LS vienetas, tačiau bet kokių atveju apie planuojamą išvykimą reikia pranešti LS Užsienio ryšių skyriui, kuris gali padėti įvairiais klausimais.

Atkreipkite dėmesį

- Visi asmenys, vykstantys į skautišką renginį užsienyje, turi būti Lietuvos skautijos nariai, susimokėję nario mokestį už einamuosius metus;
- Prieš vienetui išvykstant į užsienį, tiesioginis vadovas ar krašto seniūnas privalo informuoti Užsienio ryšių skyrių (international@skautai.lt) apie išvykimą ir atsiųsti dalyvių sąrašą (vardas, pavardė, adresas, tel. nr., el. paštas, kontaktai nelaimingo atsitikimo atveju, draudimo poliso nr., vienetas);
- Daugiau svarbios informacijos apie vaikų lydėjimą, minimalų būtiną draudimą bei kelionės dokumentus rasite skyriuose „[Vaikų lydėjimas](#)“, „[Dokumentai](#)“, „[Kelionės ir sveikatos draudimas](#)“.

Lietuvos skautijos delegacija 2007 m. Pasaulinėje skautų stovykloje Didžiojoje Britanijoje

¹LS atstovai taip pat neretai vyksta į tokius renginius kaip WOSM Europos regiono renginys roveriams (vyresniesiems skautams) „[Agora](#)“ arba Europos jūrų skautų tinklo susitikimas „Eurosea“. Dalis šiame leidinyje pateikiamų praktinių patarimų bus naudingi ir delegatams į šiuos renginius. Išsamiau pasiruošti LS atstovavimui panašiuose renginiuose delegatams padeda Užsienio ryšių skyrius.

Kaip kelionę į stovyklą užsienyje padaryti dar įdomesnę ir naudingesnę?

Dalyvavimas stovykloje užsienyje yra įdomi patirtis, tačiau ugdomoji tokio renginio vertė padidės keliagubai, jei stovyklai ruošitės nuosekliai. Juk tai – ne tik proga už Lietuvos ribų sudalyvauti kitos organizacijos parengtoje programoje, bet ir galimybė jūsų vadovaujamiems skautams:

- įgyti organizacinių įgūdžių;
- sužinoti daugiau apie šalį, į kurią važiuojama, ir apie šalį, kurias aplankysite pakeliui;
- pasimokyti užsienio kalbos;
- sustiprinti supratimą, kuo ypatingas bendravimas tarp įvairių kultūrų.

Kaip to pasiekti? Štai keletas patarimų:

- Kelionę planuokite drauge. Tegu skautai pasiskirsto užduotimis ir kiekvienas renka įvairią informaciją: koku maršrutu patogiausia važiuoti, kokios prieinamos transporto priemonės, kiek kainuoja bilietai, kokius daiktus būtina pasiimti ir kaip tą padaryti efektyviausiai, jei teks keliauti ne vieną šimtą kilometrų, ir t.t.
- Galbūt pakeliui į stovyklą aplankysite dar keletą šalių? Susiplanuokite maršrutą taip, kad galėtumėte užsukti ne tik į žymias vietas, bet ir pabendrauti su vietiniais skautais. Duokite skautams užduotį: parengti programą, per kurią sutiktiems užsienio skautams pristatytų Lietuvą ir Lietuvos skautiją. Susisiekite su vietiniu skautų vienetu ir suplanuokite susitikimą.
- Prieš išvykdami, daug kalbėkite apie tą šalį, į kurią ruošiatės vykti: išmokite frazių vietine kalba, vieni kitiems pristatykite tos šalies istoriją, geografiją, tradicijas ir kt.
- Iš anksto susisiekite su stovyklos organizatoriais ir paklauskite, ar negalėtumėte dar prieš stovyklą susiorganizuoti Skype konferencijos su vietiniu vienetu, kuris taip pat važiuoja į renginį.
- Praveskite keletą sueigų apie tarpkultūrinio bendravimo ypatumus: jums padės veiklos, kurias rasite leidinyje [Idėjos tarptautininko specialybei „Pasaulio draugas“ įgyvendinti](#).

Baltic Jamboree 2010 (Telšiai)

BENDRO PROJEKTO SU KITOS ORGANIZACIJOS VIENETU VYKDYMAS

Sudalyvavę kitos organizacijos rengiamoje stovykloje, parsivešite begales neįkainojamų patirčių. Kita vertus, tokioje išvykoje turėsite prisiderinti prie jau sudarytos stovykloje organizatorių siūlomos programos. Neabejojame, kad ji puiki! Tačiau kartais norisi patiems įdėti daugiau „širdies“ ir minčių į tai, ką veiksitate užsienio šalyje, kad pasiektumėte būtent tų tikslų, kurie aktualūs jums ir jūsų vienetui. Tokiu atveju galite rinktis partnerystę su užsienio skautišku vienetu ir kartu suorganizuoti savo veiklą. Tai gali būti stovykla, žygis, lyderystės mokymai, veikla gali būti vienkartinė ar tęstinė. Tokie mainų, partnerystės projektai ypač tinka patyrusių ir vyresniųjų skautų amžiaus grupėms, taip pat ir skautams, ypač truputį vyresniems.

Kokie bebūtų partnerystės projektai, jie susideda iš tam tikrų etapų, su kuriais supažindinsime šioje atmintinės dalyje.

Partnerių radimas ir susipažinimas

Partnerystės principai

Bet koks renginys, kuriame jaunas žmogus mokosi suprasti kitus, gerbti skirtumus, dirbti kartu, yra pasiruošimas kurti sėkmingas partnerystes – nuo skilties darbų iki gebėjimo bendradarbiauti su draugais, artimaisiais, būsimais bendradarbiais už skautiško vieneto ribų. Partnerystė tarp kelių skautiškų vienetų ar organizacijų gali pastiprinti šį ugdymosi procesą.

Atkreipkite dėmesį

Sėkminga partnerystė:

- atitinka jaunų žmonių poreikius ir tikslus, jauni žmonės tiesiogiai įtraukiami į visus partnerystės etapus;
- remiasi pamatiniais skautavimo principais;
- padeda papildyti, praturinti dalyvaujančių skautiškų organizacijų jaunimo programą ir/arba prisideda prie žmogiškųjų ir finansinių išteklių, infrastruktūros plėtojimo²;
- Yra grįžta bendradarbiavimu, tarpusavio supratimu ir pagarba.

Pradėdami galvoti apie partnerystę, turite visų pirma **gerai pažinti savo vienetą**. Koks jis yra? Kokios jo stiprybės ir silpnybės, kokių galimybių ir grėsmių įžvelgiate savo veikloje? Kokiais **principais ir vertybėmis** vadovaujatės? Beje, greta įžodžio, priesakų, šūkio ir pošūkio, Lietuvos skautija taip pat turi organizacinės vertybes, kuriomis grindžiamas 2015-2018 m. strategijos įgyvendinimas: atsakomybė, pagarba, tobulėjimas, bendruomeniškumas, pilietiškumas ir tautiškumas. Vadovaukitės jomis ir savo partnerystės projekte.

Lygiai taip pat svarbu yra pažinti ir potencialių partnerių kontekstą ir vertybes: juk ieškote jų **patikimų**, tokių, su kuriais būtų kuo paprasčiau užmegzti ryšį ir pasiekti tarpusavio supratimą. Nepaisant to, kad visi esame skautai, mūsų supratimas apie bendravimą, darbo kultūrą gali skirtis. Įvairios kultūros turi skirtingą požiūrį į tokius dalykus kaip laiko rėmai ir punktualumas, familiarus ir oficialus bendravimas, hierarchija, asmeninė erdvė, priimtinas dienos ritmas ir kita. Susipažinkite ir su kontekstu, kuriame potencialūs partneriai gyvena: pavyzdžiui, jei partnerystę užmegsite su vienetu iš nedidelio kaimelio, galbūt šiems skautams nebus labai įdomu dalyvauti veiklose apie didmiesčių užterštumą.

Partnerystės tikslo išsikėlimas

Prieš pradėdami paieškas, turite turėti bent jau apytikslę **idėją**, kokios partnerystės siekiate. Numatykite šiuos dalykus:

- **Koks jūsų pagrindinis (platus) tikslas? Ko siekiate?** Į šį klausimą galite atsakyti tik jūs – juk geriausiai pažįstate savo vienetą, jo stiprybes ir silpnynes.
- Apsibrėžę tikslą, galėsite numatyti ir apytikslį **projekto veiklų pobūdį**. Galbūt norite sudaryti galimybes vaikams pasimokyti dirbti komandoje su skirtingų kultūrų atstovais, tad siekiate organizuoti kelių dienų trukmės mokymus su kelių organizacijų nariais. Gal pasiryžote ugdyti atsparumą ir atkaklumą, todėl norėtumėte surengti žygį ir/ar stovyklą su įvairiais iššūkiais. Gal norite įsijungti į socialinę veiklą – taigi ieškote progų prisidėti prie bendruomenės

²Pagal Marakešo chartiją (The Marrakech Charter, WOSM, 2003)

gerovės (kartu su vietiniu skautų vienetu padėti suremontuoti mokyklą?). Ar labiau norėtumėte išvykti patys, ar pasikviesti užsienio skautus į svečius?

- Veiklų pobūdis padiktuos ir **šalis, su kurių atstovais labiausiai norėtumėte bendradarbiauti; galimą projekto trukmę; galimas projekto išlaidas ir finansavimo šaltinius.**

Šiame etape jūs neprivalote turėti labai konkrečios vizijos, kaip viskas atrodys: projektą toliau tobulinsite kartu su partneriais. Tačiau idėjos turėjimas ir aiški jos komunikacija padės ieškant partnerių: sėkmingai partnerystei reikia, kad jūsų ir jūsų partnerio tikslai ir poreikiai atitiktų arba papildytų vieni kitus.

Baltic Jamboree 2010 (Telšiai)

Kur ir kaip rinktis partnerius?

Skautiškoms partnerystėms rekomenduojame rinktis partnerius iš organizacijų, kurios taip pat yra WOSM narės – turinčios stiprius vertybinius pamatus, pripažįstančios vieningą skautišką istoriją. WOSM narių sąrašą rasite puslapyje www.scout.org (prie skilties Regions pasirinkite norimą regioną ir tada skiltį National Scout Organisations).

Rekomenduojama pasirinkti kelias šalis, su kurių atstovais norėtumėte bendradarbiauti. Apgalvokite tokius niuansus:

- Šalies, regiono patrauklumas skautiško ugdymo, naujos patirties prasme. Ko ir kaip galėsite išmokti būtent šioje šalyje, kaip tai praturtins jūsų skautišką

programą. Nebūtina išvažiuoti toli, kad pasiektumėte savo tikslų. Tai nereiškia, kad jūs ir jūsų vienetas turite būti nebuvę šioje šalyje: priešingai, pažiūrėkite į gerai pažįstamą šalį kitu kampu, atraskite ją iš naujo.

- Atstumas ir pasiekiamumas. Ar į šalį paprasta nukeliauti autobusais, traukiniais, lėktuvais, kokios galimos transporto priemonės šalies viduje.
- Kontaktai. Galbūt jau turite pažįstamų skautų šioje šalyje ar kitų kontaktų, galinčių padėti ieškoti gyvenamosios vietos ar suteikti kitą pagalbą.
- Finansiniai aspektai, susiję ne tik su kelione, bet ir maitinimu, apgyvendinimu.
- Dalyvių amžius: su jaunesniais vaikais geriausia vykti į kaimynines, geriau pažįstamas šalis. Su vyresniais galime bandyti keliauti ir toliau.
- Susipažinkite su [Užsienio reikalų ministerijos informacija apie valstybes, į kurias vykstant būtina atkreipti dėmesį į kelionės saugumą](#).

Atkreipkite dėmesį

Būdai ieškoti partnerių projektui:

- Asmeninės pažintys: jei turite pažinčių kitų šalių organizacijose, pasinaudokite jomis;
- Užklausa LS Užsienio ryšių skyriui: užpildykite [šią anketą](#) partnerysčių paieškoms (nuo mažo kontakto užmezgimo iki partnerių paieškos projektams);
- Žinoma, jus dominančių šalių nacionalinių skautų organizacijų (asociacijų) tarptautinių reikalų koordinatoriams galite parašyti ir patys.

Dėmesio! LS URS negali užtikrinti, kad pavyks rasti Jums partnerius, nes tai priklauso nuo daugelio faktorių (kitos organizacijos aktyvumo, projekto pobūdžio, partneriams keliamų reikalavimų, laiko, skirto paieškai ir kt.) Tačiau būtinai padėsime susisiekti su jus dominančiomis organizacijomis ir paprašysime jų pagalbos. Norime akcentuoti, jog kuo anksčiau pradėsite organizuoti veiklą ir ieškoti partnerių, tuo didesnė tikimybė, jog jums ar URS pavyks surasti partnerius ir įgyvendinti užsibrėžtas veiklas. Geriausia apie partnerystės projektą pradėti galvoti maždaug prieš metus: pavyzdžiui, jei norėtumėte susiorganizuoti bendrą stovyklą 2017 m. vasarą, projekto idėją sukurkite ir partnerių ieškoti pradėkite dar 2016 m. vasaros pabaigoje.

Kontakto užmezgimas

Gavę potencialių partnerių kontaktus, parašykite jiems laišką, kuriame paaiškinkite:

- Kas esate jūs kaip asmuo ir kaip skautiškas vienetas, kas yra Lietuvos skautija ir kokia jos misija;
- Kaip radote šį potencialų partnerį, kodėl manote, kad galėtumėte būti tinkami partneriai (pabrėžkite panašius tikslus ar kt.);
- Kokie jūsų tikslai: kodėl ieškote partnerystės ir kokia Jūsų projekto idėja;
- Kaip šis projektas pasitarnaus jūsų vienetai ir kaip gali pasitarnauti jūsų partneriams. Paminėkite, ką partneriams galite pasiūlyti iš savo pusės: patirtį, žmogiškuosius išteklius, žinias, įgūdžius, kitus išteklius.

Gavę potencialių partnerių atsakymą, būtinai atrašykite jiems. Jei vienetas nenori užmegzti su Jumis partnerystės, padėkokite. Nesiimkite nagrinėti priežasčių, kodėl vienetas nesutiko – jų gali būti daug ir įvairių. Jei atsakymas teigiamas, Jūs, kaip iniciatoriai, turėtumėte pasiūlyti, koks turėtų būti kitas žingsnis – pvz. susitikimas „gyvai“.

Atkreipkite dėmesį

Nuo pat pirmojo kontakto užmezgimo savo vienetą turite paskirti projekto koordinatorių, kuris visą planavimo laiką palaikys ryšį su partneriais. Siekite, kad bendraujant organizaciniais klausimais dalyvautų kuo mažiau skirtingų žmonių, o projekto koordinatorius būtų prijungtas prie visų susirašinėjimų: taip išvengsite situacijų, kai sklinda nepatvirtinta ar klaidinga informacija.

Bendro projekto vystymas

Projekto gairių numatymas ir bendradarbiavimo susitarimo pasirašymas

Kad galėtumėte nuosekliai suplanuoti projektą, turėsite suorganizuoti susitikimą ar bent jau nuotolinį pokalbį (pvz., Skype konferenciją) su partneriais. Štai ką svarbu žinoti, šį pokalbį organizuojant:

- Jeigu partneriai Jums visiškai nepažįstami, išnaudokite visas galimybes susipažinti kuo geriau. Abipusis pasitikėjimas atsiras tik tada, kai žinosite vieni kitų stiprybes ir silpnybes, darbo stilių, tikslus ir siekius.
- Prieš pradėdami dirbti kartu, turite susitarti dėl **darbo principų**:
 - **Atvirumas**: kuo anksčiau užkirskite kelių galimiems nesusipratimams ar nesusikalbėjimams. Atvirai apibūdinkite savo situaciją, galinčius iškilti keblumus, ir leiskite partneriui suprasti, jog tikitės to paties;
 - **Pagarba**: susitarkite, kad abi pusės gerbs partnerio vertybes ir įsitikinimus;
 - **Abipusis indėlis**: abiem pusėms turi būti aišku, kad abiejų partnerių indėlis į projektą vienodai svarbus: abu (ar visi) partneriai iš projekto ir kažką gauna, ir kažką jam duoda. Kitaip tai bus ne partnerystė, o vienos pusės organizuojamas projektas;
 - **Teisės ir įsipareigojimai**: susitarkite, kokius juos abi pusės turi šiame projekte;
 - **Sprendimų priėmimas**: susitarkite, kad tarsitės su partneriu priimdami su projekto vykdymu susijusius sprendimus;
 - **Komunikacija**: susitarkite dėl komunikacijos būdų ir terminų. Pavyzdžiui, kad į atsiųstą elektroninį laišką atsakysite ne vėliau nei per 2 dienas arba kad kiekvieno nuotolinio pokalbio tariantis apie projektą metu bus protokoluojami svarbiausi dalykai;
 - **Problemų sprendimas**: susitarkite, kaip spręsite iškilusias problemas.
- Na ir, žinoma, turite apsibrėžti būsimo projekto gaires:
 - **Tikslai ir rezultatai**: kokių ugdymo tikslų siekiate šiuo projektu? Projektas turi padėti visiems partneriams pasiekti jų tikslus. Nepamirškite, projekto tikslai turėtų būti SMART:

Specific – konkretūs
Measurable – pamatuojami
Attainable – pasiekiami
Relevant – aktualūs
Time-bound – turintys konkrečius laiko terminus

- Išsikėlę tikslus, aiškiau suprasite ir kokius rezultatus tikėtės pamatyti projekto pabaigoje bei kaip įvertinsite, ar jų pasiekėte. Iš esmės tai yra susitarimas dėl to, ką laikysite projekto sėkme: pavyzdžiui, manysite, kad projektas įvyko sėkmingai, jei pavyks įtraukti tiek ir tiek vaikų, įrengti skautų būklą, apie skautus papasakoti kelioms skirtingoms visuomenės grupėms ar kt. Dažnai jūsų tikslai bus susiję su sudėtingiau apčiuopiamais rezultatais: pavyzdžiui, sieksite, kad vaikai taptų tolerantiškesni kitoms kultūroms. Vis tik ir tokį rezultatą galima bent jau iš dalies pamatuoti: pagalvokite, kaip stebėsite pokyčius vaikų nuostatose, kaip galėtumėte juos užfiksuoti projekto pradžioje, eigoje ir pabaigoje (susipažinkite su Europos Tarybos ir Europos Komisijos leidiniu [„Ugdomasis vertinimas darbo su jaunimu srityje“](#));

Pavyzdžiui: norėdami, kad jūsų vieneto skautai imtų labiau domėtis senosiomis tradicijomis, užmezgėte kontaktą su skautų draugove iš Latvijos. Per susirašinėjimus ir pirmąjį susitikimą išsiaiškinote, kad jūsų partneriai Latvijoje labai aktyviai puoselėja savo tradicinę kultūrą: švenčia tradicines šventes, dainuoja liaudies dainas ir kita, tačiau nemoka organizuoti skautiškų laužų. Todėl sutariate, kad bendras jūsų projekto tikslas bus Per 6 mėnesius truksiančias veiklas apmokyti 15 Latvijos ir 15 Lietuvos vieneto skautų, kurie dirbdami komandoje suorganizuotų programą savaitgalio trukmės etnografinę skautiškai stovyklą su vakaro laužais.

Šis tikslas konkretus: jis skirtas būtent jūsų projektui, jūsų situacijai. Jis pamatuojamas – yra aišku, kiek planuojate įtraukti vaikų ir kokį jie turės pasiekti rezultatą. Taip pat pasiekiamas per konkretų laiko terminą: nusimatėte pakankamai laiko, kad apmokytumėte vaikus. Ir aktualus ir jums, ir partneriams: latvių skautai išmoks vesti laužus, o lietuvių skautai – etnografinę programą.

- **Bendros veiklos:** kokias projekto veiklas vykdysite kartu su partneriu? Aiškiai atskirkite, kurioje projekto vietoje vienetai veiks atskirai, o kada – kartu;
- **Laiko rėmai:** kaip projekto veiklos išsidėstys laike? Ar projektas bus baigtinis, ar galėtų virsti tęstiniu?
- **Vieta:** turbūt planuosite išvykimą, pvz. bendrą stovyklą ar žygį vienoje iš partnerių šalių. Sutarkite, kurioje šalyje tai vyks, t.y. kuris vienetas bus priimančias, kuris svečiuosis. Tai sutarę, galėsite paprasčiau pasiskirstyti ir...
- **...atsakomybėmis:** susitarkite, kas už ką atsakingas ir kokia atsakingų žmonių atskaitomybė;

- **Finansiniai klausimai:** numatykite galimas projekto išlaidas ir susitarkite, kas už kurią išlaidų dalį atsakingas, ar finansavimo šaltinių ieškosite kartu, ar atskirai, kaip vesite apskaitą ir kt.

Visus šiuos susitarimus rekomenduojame surašyti į Bendradarbiavimo susitarimą (Partnership Agreement). Šis dokumentas gali būti pusiau formalus (žr. [pavyzdį prieduose](#)) arba būti pasirašytas formalesnės sutarties pavidalu (to gali prireikti, pavyzdžiui, jei tokios yra jus finansuojančio projekto sąlygos). Bendradarbiavimo susitarimas leidžia aiškiai užfiksuoti abiejų pusių įsipareigojimus, siekiant sklandaus tolimesnio bendradarbiavimo. Informacija, kuri galėtų būti susitarime:

- Kokie partneriai įsipareigoja įgyvendinti projektą;
- Projekto tikslai – bendri ir kiekvieno partnerio atskirai;
- Projekto trukmė (ir tęstinumas);
- Veiklų planavimo ir vykdymo gairės;
- Numatomas kiekvieno partnerio indėlis į projektą;
- Partnerių įsipareigojimai prieš, per ir po projekto;
- Kaip bus koordinuojamas ir valdomas projektas;
- Kaip vyks vidinė ir išorinė komunikacija;
- Kaip bus priimami sprendimai ar koreguojami susitarimai;
- Finansiniai įsipareigojimai;
- Kaip stebėsite, ar projektas vyksta sėkmingai, ir kaip įvertinsite jo sėkmę;
- Kaip spręsite ginčus.

Baltijos jūros regiono šalių susitikimas Baltic Sea Meeting Lietuvoje (2013)

Projekto veiklų planavimas

Kai turėsite bendras projekto gaires, pats laikas pradėti planuoti detaliau. Nepamirškite: **labai svarbu į veiklų planavimą, programos kūrimą įtraukti ir vaikus (jaunus žmones) bei jų tėvus!** Sužinokite, kokie jų lūkesčiai, galbūt turi kokių nors nuogąstavimų. Vaikų įtraukimas į planavimą yra esminė projekto dalis.

Projektas visada turi keletą etapų: pradedant pasiruošimu, tada veiklomis, galiausiai – sklaida, įvertinimu ir įsivertinimu. Projektas taip pat neapsiriboja vienu renginiu ar susitikimu: tai turėtų būti veiklų seka, vedanti į jūsų išsikelto tikslo. Pavyzdžiui, 2015 m. Lietuvos skautijos ir Lenkijos skautų organizacijos vykdyto projektą The Neighbours 2.0, be organizacinių darbų, sudarė tokios veiklos:

- Dalyvių susipažinimas virtualiai ir susitikus Lenkijoje: skautų iš Lietuvos ir Lenkijos grupės parengė po filmuką, pristatantį savo šalį, o susitikę dalyvavo komandinėse susipažinimo veiklose;
- Dalyvavimas bendroje stovykloje (Intercamp 2015);
- Veiklos po stovyklos: dalyviai kūrė bendrą plakatą, filmukus, vyko į ekskursiją, diskutavo apie Lenkijos ir Lietuvos bendradarbiavimą, vieni kitus mokė tautinių šokių ir žaidimų³.

Projekto The Neighbours 2.0 dalyviai supažindina stovyklą Intercamp 2015 su lietuviškais šaltibarščiais

³Spūdžius iš šio projekto skaitykite br. Tито Gurskio straipsnyje Skautatinklyje: <http://www.skautai.lt/index/article/id/2283>

Projekto The Neighbours 2.0 dalyviai kuria filmą apie Lietuvos-Lenkijos bendradarbiavimą

Visus etapus svarbu suplanuoti, pagalvokite, kaip vienas žingsnis seks po kito. Svarbiausia – nepameskite projekto tikslo! Visos veiklos turi vesti link jo įgyvendinimo.

Atkreipkite dėmesį

Nepamirškite, kad galite susiplanuoti ne Lietuvos skautijos vieneto išvykimą į užsienį, o užsienio skautų vieneto priėmimą Lietuvoje. Jei jūsų vienetas ne išvažiuojantis, o priimantis, jums teks mažiau su išvykimu, kelione susijusių rūpesčių, tačiau prisiminkite, kad tokių rūpesčių tikrai turės jūsų atvykstantys partneriai. Kita vertus, jums teks didelė dalis organizacinių darbų Lietuvoje.

Jei atliekate priimančio vieneto vaidmenį, suteikite partneriams visą reikalingą informaciją ir pagalbą, susijusią su stovyklavimu, žygiavimu Lietuvoje (susipažinkite su žinotinais dalykais apie stovyklavimą užsienio šalyse žemiau).

Projekto planą turėtumėte **užrašyti** forma, kuri būtų patogi ir prieinama visiems partneriams. Jeigu teiksite paraišką finansavimui, gali tecti pildyti fondo ar programos paraiškos formą (siūlome panagrinėti pavyzdį, kaip atrodė 2014 m. Europos skautų fondo lietuviška paraiška; dauguma paraiškų turi panašias struktūrines dalis). Patogu naudotis tokiais įrankiais kaip Dropbox, Google Drive: galite sukurti aplankus, į kuriuos dėsite ir galėsite kartu redaguoti bendrus dokumentus.

Kur rasti įkvėpimo? Susipažinkite su įvairių projektų pavyzdžiais:

- [Vokietijos Bensbergo miesto skautų partnerystė su Marijampolės skautais](#) (2013)
- [Kauno krašto Ažuolų tunto su skautais iš Maltos, Ukrainos, Rusijos, Baltarusijos ir Lenkijos vykdytas projektas „Emigruojantys paukščiai“](#) (2011)
- [Izraelio skautų organizacijos narių ir jaunimo iš Vokietijos teatro projektas](#) (2015)
- [Jaunimo mainų projektas „Creative Recycling“](#) (2012)
- [Jaunimo mainų projektas „This Is Who We Are“](#) (2013)

Naudinga susipažinti:

- Trumpa video įžanga į jaunimo mainus: [Create Youth Exchange Partnership](#)
- Léargas [International Youth Exchange Guide](#)
- [Council of Europe T-kit 3: Project management](#) / „T-KIT Projektų valdymas“
- Gailius, Ž., Malinauskas, A., ir kt., [„Darbo su jaunimo grupėmis vadovas: neformaliojo ugdymo praktika Lietuvoje“](#)

Prieš išvykstant į užsienį arba priimant svečius

Nepamirškite: dar gerokai prieš išvykstant į stovyklą, renginį užsienyje, būtina susipažinti abiejų vienetų nariams. Susipažinkite, naudodami virtualiosios komunikacijos priemones: suorganizuokite Skype susitikimą, o gal kiekvienas vienetas gali parengti knygėlę, filmą, nuotraukų rinkinį, skaidres apie save⁴.

Kai pirmasis kontaktas jau bus užmegztas, abi pusės turėtų stengtis kuo geriau pažinti viena kitos kultūrą: skautiška organizacija, maistas, muzika, apranga, religija, sportas, papročiai ir kt. Gaminkite vieni kitų patiekalus, mokykitės dainų ir taip toliau.

Prieš išvykdami arba laukdami svečių būtinai suorganizuokite keletą sueigų apie tarpkultūrinį bendravimą (idėjų rasite leidinyje Idėjos tarptautininko specialybei „Pasaulio draugas“ įgyvendinti). Tai padės projekto dalyviams geriau pasiruošti bendrauti su kita kalba kalbančiais, kitokioje aplinkoje užaugusiais bendraamžiais.

⁴Pavyzdys: tokį filmuką sukūrė projekto Neighbours 2.0 dalyviai iš Lietuvos: https://www.youtube.com/watch?v=i_bGGpI6brQ

Ruošdamiesi išvykti į užsienį, vadovaukitės žemiau esančiais praktiniais patarimais apie vaikų lyderį, kelionės dokumentus ir kitus aspektus.

Taip pat, planuodami stovyklą svečioje šalyje arba stovyklą Lietuvoje, kurioje dalyvaus svečių iš užsienio, nepamirškite pagalvoti apie šiuos dalykus:

- Išsiaiškinkite, kokius reikalavimus partnerių organizacija kelia projektų vykdymui ir renginių organizavimui (pavyzdžiui, vaikų lyderiui, stovyklų saugai ir higienai). Jei kai kurie reikalavimai skirsis, būkite pasirengę viską išsiaiškinti iki galo ir rasti bendrą sprendimą. Rekomenduojama atsižvelgti į taisykles, kurios numato griežtesnę tvarką, kad nekiltų abejonių, jog jūsų renginyje tikrai bus užtikrintas saugumas pagal visų partnerių reikalavimus;
- Susitarkite, kaip pasiskirstysite pareigomis, nepamirškite ir tokių, atrodytų, smulkmenų kaip vadovų pertraukėlės arba visų partnerių nuostatos dėl rūkymo ir alkoholio vartojimo stovykloje – jos gali skirtis, todėl svarbu išsiaiškinti iš karto;
- Kruopščiai apgalvokite, koku transportu atvykstantis vienetas nusigaus iki stovyklavietės, kokios pagalbos gali reikėti (pasitinkant, perkant kelionės bilietus ar kita);
- Rinkdamiesi programos pradžios laiką, atsižvelkite į kelionės į stovyklą ypatumus: ar atvykstantis vienetas nebus pavargęs po ilgos kelionės, dėl laiko skirtumo ar kt;

- **Maistas:** kaip, kada maitinsitės, ar yra kokių nors ypatingų mitybos poreikių (pvz. vegetariškas, košerinis maistas, alergijos ir kita);
- **Inventorius:** pasidare bendrą stovyklai reikalingo inventoriaus sąrašą, susitarkite, kas ką turės. Pagalvokite ir apie tokius dalykus: ar atvykstantis vienetas turės savo palapines, kilimėlius, miegmaišius? Kokią išieitį galite pasiūlyti vienetai, jei jis gali atsigabenti tik ribotą kiekį įrangos?
- **Galimas kalbos barjeras:** pagalvokite, kaip jį įveiksite. Tikslinga įsivesti taisyklę „bendraujame tik kalba, kurią supranta visi“: taip siekiama išvengti užsidarymo savos šalies grupelėje ir atskirties, kai keli žmonės nesupranta, kas vyksta, nes nemoka vietinės kalbos;
- Pagalvokite, su kokiais kultūriniais, religiniais skirtumais galite susidurti;
- Programoje pasilikite laiko laisvam bendravimui! Juk svarbu ne tik dalyvauti kruopščiai suplanuotose veiklose, bet ir paprasčiausiai susipažinti, pabūti kartu. Taip užsimezga draugystės ir tvirtėja bendrystės dvasia.

Po projekto

Pasibaigus projektui – trys svarbūs uždaviniai:

- **Atšvęsti!** Pasidžiaukite savo pasiekimais su visais prisidėjusiais. Pakvieskite ne tik projekto rengėjų komandą, bet ir visus dalyvius, jų tėvus, kitus bendruomenės narius. Turite kuo didžiutis!
- **Įsivertinti** veiklą kartu su partneriais. Skirkite tam pakankamai laiko ir dėmesio: ir jūs, ir jūsų partneris turėsite ko pasimokyti iš bendros veiklos sėkmių ir nesėkmių. Galbūt galite kartu surašyti „patarimus ateičiai“, kuriuos paliksite būsimiems vadovams, kurie imsis panašaus projekto į jūsiškį? Jums gali padėti patarimai, surašyti leidinyje „[Ugdomasis vertinimas darbo su jaunimu srityje](#)“;
- **Pasidalinti** savo patirtimi su kitais Lietuvos skautijos vienetais. Jūsų straipsnis Skautatinklyje, projekto nuotraukos ir filmukai socialiniuose tinkluose, įspūdžių stendas per konkursą „Gražių dainelių daug girdėjau“, pristatymas per vadovų sąskrydį ir t.t. bus didelis įkvėpimas kitiems skautams. Be to, jei turite įsimintinų kokybiškų nuotraukų, atspindinčių tarptautinio skautavimo džiaugsmus, ir neprieštaraujate, kad Lietuvos skautija jas panaudotų informacijos sklaidai, Užsienio ryšių skyrius (international@skautai.lt) labai apsidžiaugs, jei jomis pasidalinsite.

Nepamirškite pasibaigus projektui

...ATŠVĘSTI savo pasiekimų

...ĮSIVERTINTI projektą

...PASIDALINTI įspūdžiais ir patirtimi!

KĄ SVARBU ŽINOTI, VYKSTANT Į UŽSIENĮ

Kaip rasti lėšų kelionei į užsienį?

Apie būsimas išvykas ar projekto išlaidas verta pradėti galvoti kuo anksčiau. Į finansų planavimą bei lėšų pritraukimą, kiek įmanoma, įtraukite ir būsimus dalyvius – jaunus žmones. Lėšų šaltiniai gali būti įvairūs, priklausomai nuo šaltinių keliamų reikalavimų projekto auditorijai bei tikslams:

- Privatūs rėmėjai. Išbandykite sutelktinio finansavimo (angl. crowdfunding) galimybes, surenkite lėšų pritraukimo renginį (pvz. „pyragų akciją“; sudalyvaukite Kalėdinėje ar Kaziuko mugėje; išsikelkite sau iššūkį (tarkime, išeiti į ilgą ir sudėtingą žygį ir pakeliui sutvarkyti apleistas kapinaites) ir pakvieskite žmones palaikyti ir prisidėti lėšomis, kurias vėliau panaudosite būsimai didžiąjai kelionei; ir pan.);
- Įvairios įmonės, kurias įkalbinsite suteikti jums finansinę paramą arba paramą įvairiais produktais ar paslaugomis (mainais už kokias nors paslaugas remiančiai įmonei – pvz. suorganizuotas skautiškas dirbtuves, žygį, reklaminės medžiagos dalijimą ar kt.);
- Jūsų miesto ar rajono savivaldybė taip pat dažnai skelbia jaunimo programų finansavimą, pasidomėkite šia informacija;
- Asmeninės lėšos.

Fondai ir programos:

- Erasmus+ programos finansavimas. Visą informaciją apie šį finansavimą galima rasti programos tinklapyje. Programą koordinuojanti Jaunimo tarptautinio bendradarbiavimo agentūra (JTBA) taip pat siūlo kreiptis į [regioninius konsultantus](#), kurie gali pagelbėti rengiant projektą;
- Europos skautų fondas (ESF) - tai fondas, remiantis skautiškų vienetų iniciatyvų ir idėjų įgyvendinimą. Daugiau informacijos apie ESF paramą galima rasti [čia](#);
- Lietuvos skautų fondas prisideda prie skautiškų svajonių išsipildymo. Daugiau informacijos galima rasti [čia](#);
- Lietuvos ir Lenkijos jaunimo bendradarbiavimo fondas finansuoja Lietuvos ir Lenkijos jaunimo mainus ir bendrus projektus, skirtus skatinti tautų bendradarbiavimą, kultūrinį pažinimą. Norint teikti paraišką šiam fondui, prieš tai būtina kreiptis į Užsienio ryšių skyrių. Daugiau informacijos [čia](#);
- Šiaurės ministrų tarybos parama nevyriausybinėms organizacijoms. Ši rėmimo

programa yra skirta skatinti pilietinės visuomenės plėtrą tarp Šiaurės, Baltijos šalių, Lenkijos ir Baltarusijos bei šiaurės vakarų Rusijos. Daugiau informacijos galima rasti [šiame puslapyje](#);

- Įvairių kitų programų ar fondų suteiktas finansavimas.

Naudingos nuorodos:

- Kultūros rėmimo ir kiti [fondai](#);
- Projektinių konkursų Lietuvoje [duomenų bazė](#);
- Įvairių finansavimo galimybių [naujienos](#);
- Council of Europe [T-kit 9: Funding and financial management](#) / [T-KIT 9: Rėmimo šaltiniai ir finansų valdymas](#).

Kuo verta pasidomėti prieš stovyklaujant ar einant į žygį svetur

Stovyklavimo, žygiavimo taisyklės įvairiose šalyse gali skirtis, todėl verta papildomai sužinoti tokias detales kaip šios:

- Galimos stovyklavimo vietos;
- Ar galima statyti palapines, kokiomis sąlygomis;
- Ar galima kurti ugnį, kokiomis sąlygomis;
- Ar galima kirsti sausuosius, kokiomis sąlygomis;
- Žvejyba, uogų ir grybų rinkimas;
- Kokie pagrindiniai reikalavimai maisto higienai;
- Svarbios eismo taisyklės, žinotinos žygiuojant;
- Taisyklės, keliamos vaikų lydėjimui, pavyzdžiui, kokiomis sąlygomis leidžiama į žygį keliauti nepilnamečiams, nelydimiems suaugusio vadovo (pvz. kai kuriose šalyse tokie žygiai yra leidžiami, jei yra smulkiai suplanuoti iš anksto, įskaitant numatytas vietas apsistoti, sudarytą meniu ir kt., taip pat kai žygeiviai turi pakrautus mobiliuosius telefonus, o vadovai nuolatos pasiekiami bei reguliariai tam tikruose taškuose susitinka su vaikais);
- Taisyklės, keliamos įvairioms sportinėms, lauko veikloms, tokioms kaip pasivaikščiojimai kalnuose, alpinizmas, plaukimas kanojomis ar plaustais, jodinėjimas, nardymas, urvų tyrinėjimas, šaudymas iš lanko ir t.t. Svarbu, kad kartu dalyvautų kvalifikuotas tokias veiklas išmanantis žmogus, kad visi dalyviai turėtų specialią įrangą ir saugos priemones.

Šiais klausimais gali padėti jūsų partneriai, taip pat stovyklavietės savininkai, ambasada.

Pasirengimas išvykti

Į pasiruošimą kelionei įtraukite visus jaunus žmones, kurie dalyvaus veikloje. Pasidalykite atsakomybes: viena grupelė atsakinga už vienos dienos kultūrinius objektus (jei planuojate ekskursiją), kita – turi susirasti informacijos apie šalies, į kurią vykstama, ypatybes ir tradicijas, trečia – apie skautavimą toje šalyje ir taip toliau.

Atkreipkite dėmesį

Svarbi detalė: jūsų atributika, sukurta specialiai šiam tarptautiniam nuotykiui! Sugalvokite ją kartu: ar tai bus emblema? marškinėliai? ženkliukas?

Baltic Jamboree 2006 ir 2010 m. stovyklų emblemos

Lietuvos delegacijos 2015 m. Pasaulinėje skautų stovykloje emblema

Būtinai suorganizuokite keletą sueigų apie tarpkultūrinį bendravimą, kalbėkitės apie lūkesčius ne tik būsimai veiklai ir programai, bet ir kasdienei buičiai: kaip vieni su kitais turėtumėte bendrauti, elgtis, kad išvyka būtų sėkminga ir maloni? Susitarkite, kaip elgsitės užsienyje, kad kuo geriau susipažintumėte su vietiniu gyvenimo būdu:

- Vaikščiokite mažesnėmis grupelėmis, o ne visu būriu;
- Dalyvaukite vietos gyventojų kasdienėje veikloje: važinėkite viešuoju transportu, sudalyvaukite vietinėje šventėje;
- Kalbėkitės, megzkite kontaktus;
- Gerbkite vietos papročius, tokius kaip priimtina apranga (pvz. kai kur priimtina dengti galvą arba nevaikščioti plikomis blauzdomis).
- Nepamirškite, kad būtina laikytis elementarių mandagumo ir pagarbos

taisyklių: pavyzdžiui, prieš fotografuojant žmones, atsisiklausti jų leidimo. Paprastai draudžiama fotografuoti karinę įrangą ar pastatus.

Atkreipkite dėmesį

Jei svečioje šalyje bendrausite su vietiniais skautais, atsidėkodami jiems už priėmimą, padovanokite ką nors lietuviško arba skautiško.

Vaikų lydėjimas

Reikalavimai dėl nepilnamečių asmenų lydėjimo į stovyklas gali skirtis įvairiose šalyse. Jei nėra atskirų specialių nurodymų⁵, reikėtų vadovautis Lietuvoje galiojančiais reikalavimais: **ne mažiau kaip 1 pilnametis vadovas 15 nepilnamečių grupei** (arba 7 neįgalių nepilnamečių grupei). Vaikus lydintys vadovai turi būti išklausę vaikų turizmo renginių, higienos bei pirmosios pagalbos švietimo darbuotojams mokymus ir turėti galiojančius jų baigimo pažymėjimus. Lydintis asmuo visiškai atsako už nepilnametį asmenį.

Beje, atkreipkite dėmesį, jei planuojate keliauti oro transportu: pasitikrinkite, kokie reikalavimai nustatyti aviakompanijos taisyklėse keliaujant nepilnamečiams asmenims, pvz. nepriklausomai, į kurią šalį skrendama, aviakompanija Ryanair į skrydį nepriima keleivių iki 16 metų be suaugusiųjų palydos. Nepilnamečiai, vyresni nei 16 metų, juos lydėti gali.

Nepamirškite, kad **visi išvykstantys asmenys** (ir vaikai, ir vadovai) **turi būti Lietuvos skautijos nariai, susimokėję nario mokestį už einamuosius metus**⁶. Be to, visais atvejais, prieš vienetui išvykstant į užsienį, tiesioginis vadovas ar krašto seniūnas privalo informuoti Užsienio ryšių skyrių (international@skautai.lt) apie išvykimą ir atsiųsti dalyvių sąrašą (vardas, pavardė, adresas, tel. nr., el. paštas, kontaktai nelaimingo atsitikimo atveju, draudimo poliso nr., vienetą).

Naudinga sugalvoti kokį nors **grupės ženklą**, susitarimą, kaip vieni kitus susiskaičiuosite keliaudami. Pvz. susitarkite, kad visi visada vaikšto su kaklaraiščiais. Visų lagaminai/kuprinės gali būti pažymėti vienodu raiščiu, kad būtų lengviau atpažinti.

⁵Pavyzdžiui, stovyklos užsienyje organizatoriai gali nurodyti, kad į stovyklą 1 pilnametis vadovas gali lydėti ne didesnę nei 8, 10... ar pan. vaikų grupę. Tokiu atveju reikėtų vadovautis stovyklos taisyklėmis. Tačiau jei priimančioje šalyje leidžiama lydėti daugiau nei 15 vaikų, reikėtų vadovautis Lietuvoje priimtu santykiu 1:15.

⁶Išimtiniais atvejais, kai delegacijoje būtinas papildomas pilnametis asmuo, galintis prisiminti atsakomybę už dalį vaikų grupės, delegaciją gali lydėti delegacijos vadovo paskirtas asmuo, kuris nėra skautas ir Lietuvos skautijos narys; tačiau rekomenduojama, kad tai būtų asmuo, susijęs su vienu iš keliaujančiųjų (pvz. vienas iš tėvų), arba darbo su vaikais patirties turintis, svarbiausius mokymus baigęs asmuo (pvz. mokytojas). Tokiu atveju rekomenduojama tėvų leidimą papildyti išnaša, jog lydintis asmuo nėra Lietuvos skautijos narys. Delegacijos vadovas visais atvejais privalo būti Lietuvos skautijos narys.

Dokumentai

Prieš išvykstant į užsienį, svarbu pasirūpinti visais reikalingais dokumentais:

- **Asmens tapatybę patvirtinantis dokumentas** yra būtinas visiems nepilnamečiams, laikinai vykstantiems į užsienio valstybę. Prieš keliaudami pasitikrinkite, koks dokumentas toje šalyje galioja – ar asmens tapatybės kortelė, ar pasas. Šiuo metu asmens tapatybės kortelės galiojančiomis kelionėms pripažįsta šios valstybės: Juodkalnija, Islandija, Makedonija, Serbija, Kroatija, San Marinas, Norvegija, Šveicarija. Vykstant į tokias šalis kaip Rusija, Baltarusija, Ukraina, Turkija, Tunisas, Egiptas, Marokas, Tailandas ir kt., būtina su savimi turėti pasą. Būtina atsiminti, kad užsienio valstybės reikalauja, jog įvažiuojančiojo į šalį asmens paso galiojimo laikas baigtųsi ne anksčiau kaip po 6 mėnesių po kelionės pabaigos;
- **Vizos** reikalingos tik keliaujant į kai kurias valstybes. Ar jums reikės vizos, galite pasitikrinti [Užsienio reikalų ministerijos puslapyje](#);
- **Rašytinis vieno iš tėvų arba globėjo (rūpintojo) sutikimas** yra būtinas visiems nepilnamečiams, keliaujantiems į užsienį kaip Lietuvos skautijos nariams⁷. Siūlome naudoti dvikalbes (lietuvių ir anglų k.) tėvų leidimo formas, vykstant į Šengeno⁸ ir ne Šengeno erdvės valstybes (žr. [Skautatinklyje](#)). Nors tėvų leidimo dažniausiai prašo tik Lietuvos valstybės sienos apsaugos pareigūnai, tačiau siekiant išvengti papildomų nepatogumų, rekomenduojama turėti dvikalbę versiją, kad prireikus užsienio valstybės sienos apsaugos pareigūnui būtų aišku, koks tai dokumentas. DĖMESIO: tais atvejais, kai vykstama į ne Šengeno erdvės valstybę (ypač Rusijos Federaciją), sutikimą turėtų pasirašyti abu tėvai (jei tokie yra), taip pat parašo tikrumas turi būti paliudytas notaro, Lietuvos Respublikos diplomatinės atstovybės ar konsulinės įstaigos pareigūno arba seniūnijos seniūno. Parašo tikrumui patvirtinti kiekvienas notarų biuras pasiūlys savo rašto formą. Jei Šengeno erdvės išorinė siena yra kertama kitoje valstybėje (ne Lietuvoje), vieno iš tėvų arba globėjo raštiškas sutikimas pateikiamas tik tos valstybės sienos apsaugos pareigūnui pareikalavus. Leidimus turi saugoti atsakingas vadovas, organizuojantis kelionę.

⁷Nepilnamečiams, keliaujantiems ne kaip LS nariai, tėvų sutikimas nėra būtinas, jei valstybė, į kurią vykstama, priklauso Šengeno erdvei. Jei nepilnamečis asmuo vyksta į ne Šengeno erdvės valstybę, reikia turėti vieno iš tėvų arba globėjo (rūpintojo) rašytinį sutikimą, kad nepilnamečis išvyktų vienas arba su jį lydintiu asmeniu. Tačiau atkreipiame dėmesį, kad vykdam į kaip LS nariai, bet kokių atveju turite turėti visų nepilnamečių tėvų sutikimus.

⁸Šiuo metu (2015-07-01) Šengeno erdvei priklauso 26 valstybės: 23 ES narės (Austrija, Belgija, Čekija, Danija, Estija, Graikija, Ispanija, Italija, Malta, Latvija, Lenkija, Lichtenšteinas, Lietuva, Liuksemburgas, Nyderlandai, Portugalija, Prancūzija, Slovakija, Slovėnija, Suomija, Švedija, Vengrija ir Vokietija) ir 3 ne ES valstybės: Islandija, Norvegija ir Šveicarija. DĖMESIO: Airija, Jungtinė Karalystė, Bulgarija, Rumunija ir Kipras Šengeno erdvei nepriklauso.

- **Dalyvių sąrašas:** kai su nepilnamečių grupe vykstama į ne Šengeno erdvės valstybę į ekskursijas, turistines keliones ar kitas organizuotas keliones, būtinas kelionės organizatoriaus parašu ir antspaudu patvirtintas raštas, kuriame turi būti nurodytas išvykstančių nepilnamečių ir juos lydinčių asmenų vardinis sąrašas, bei šio rašto kopija, kurie pareikalavus pateikiami Valstybės sienos apsaugos tarnybos pareigūnams. Už sąrašo sudarymą yra atsakingas kelionės organizatorius. Sąraše turi būti nurodyti išvykstančių nepilnamečių ir juos lydinčių asmenų duomenys: vardas, pavardė, gimimo data arba asmens kodas, Lietuvos Respublikos piliečio paso, asmens tapatybės kortelės, paso arba kito asmens tapatybę patvirtinančio dokumento duomenys (numeris, kas ir kada išdavė), galiojimo laikas, taip pat kelionės organizatoriaus duomenys (pavadinimas, adresas, juridinio asmens kodas, telefonas, faksas, el. paštas). Nepilnamečio duomenys į sąrašą gali būti įtraukiami tik gavus bent vieno iš vaiko tėvų arba globėjo (rūpintojo) rašytinį sutikimą. Rengdami dalyvių sąrašą, naudokitės [Skautatinklyje](#) pateiktu blanku.

Keliaudami su savimi taip pat būtina turėti:

- **Draudimo dokumentus:** draudimo polisą, Europos sveikatos draudimo korteles (daugiau žr. [„Kelionės ir sveikatos draudimas“](#)).
- **Svarbiausių telefonų sąrašą** (žr. [„Komunikacija“](#)).
- Turimus baigtų privalomųjų mokymų pažymėjimus (turizmo renginių organizavimo, higienos, pirmosios pagalbos švietimo darbuotojams).
- Skautų centrai, renginio organizatoriai gali paprašyti rašto, nurodančio, kad esate Lietuvos skautijos nariai. Tokiu atveju kreipkitės į Užsienio ryšių skyrių (international@skautai.lt).

Prieš išvykdami, pasidarykite visų oficialių dokumentų kopijas ir laikykite jas kitoje vietoje nei pačius dokumentus.

Jei vykstate į Šengeno valstybę...	Jei vykstate į ne Šengeno valstybę...	
	Jei nereikia vizos...	Jei reikia vizos
- Asmens tapatybės dokumentai; - Vieno iš tėvų pasirašyti dvikalbiai leidimai (Šengeno valstybėms); - Draudimo dokumentai; - Svarbiausių kontaktų sąrašas; - Privalomųjų mokymų pažymėjimai; - Raštas, kad esate LS nariai (jei reikia).	- Asmens tapatybės dokumentai; - Abiejų tėvų pasirašyti, notaro paliudyti dvikalbiai leidimai (ne Šengeno valstybėms); - Parašu ir antspaudu patvirtintas dalyvių sąrašas; - Draudimo dokumentai; - Svarbiausių kontaktų sąrašas; - Privalomųjų mokymų pažymėjimai; - Raštas, kad esate LS nariai (jei reikia).	- Asmens tapatybės dokumentai; - Vizos; - Abiejų tėvų pasirašyti, notaro paliudyti dvikalbiai leidimai (ne Šengeno valstybėms); - Parašu ir antspaudu patvirtintas dalyvių sąrašas; - Draudimo dokumentai; - Svarbiausių kontaktų sąrašas; - Privalomųjų mokymų pažymėjimai; - Raštas, kad esate LS nariai (jei reikia).

Komunikacija

Su Lietuvos skautija

Lietuvos skautija siekia kartu su vienetais džiaugtis jų gerosiomis patirtimis. Galbūt tai, ką sėkmingai įgyvendinate jūs, kitiems vis dar atrodo kaip iššūkis? Jūsų geroji patirtis gali būti naudinga kitiems broliams ir sesėms, o tokią patirtį organizacijoje galime sisteminti tik tada, kai turime informacijos apie ją; taigi labai svarbu vykdant tarptautinį projektą, vykstant į užsienį komunikuoti su Lietuvos skautija. Visada labai laukiame pasakojimų apie tarptautines veiklas Skautatinklyje arba elektroniniu paštu international@skautai.lt.

Taip pat atkreipiame dėmesį, kad suteikta kuo tikslesnė informaciją apie planuojamą kelionę į užsienį gali būti naudinga, prireikus padėti į užsienį išvykusiems organizacijos nariams. Kasmet po įvairias šalis keliauja daugybė įvairių organizacijų skautų, kartais dėl vieno ar kito, teigiamų ar neigiamų priežasčių šie žmonės atsiduria, pavyzdžiui, gelbėjimo tarnybų globoje, žiniasklaidos, teisėsaugos akivaizdoje. Turėdama aktualią informaciją apie planuojamas LS narių užsienio keliones, organizacija gali efektyviau reaguoti į šiuos atvejus, nustatyti, ar žiniasklaidoje minimi asmenys yra LS skautai, koku tikslu ir maršrutu jie

keliavo ir kita; tai svarbu ir siekiant suvaldyti komunikaciją nenumatytais atvejais.

Todėl, kaip jau minėta aukščiau, prieš išvykstant su skautais į užsienį, būtina pranešti LS Užsienio ryšių skyriui, international@skautai.lt ir atsiųsti dalyvių sąrašą su visais svarbiausiais duomenimis.

Su vietine skautiška organizacija

Bendravimui su vietiniais skautais rekomenduojame paskirti vieną kontaktinį asmenį, kuris bus atsakingas už visą komunikaciją ir detalių derinimą. Į susirašinėjimus tikrai galite įtraukti daugiau žmonių, tačiau pasirūpinkite, kad tikrai būtų vienas koordinatorius, kuris žino viską. Taip pat pravartu turėti bent du skirtingus būdus nuvykus į vietą susisiekti su kontaktiniais asmenimis: pavyzdžiui, kad galėtumėte paskambinti, jei neturėsite prieigos prie elektroninio pašto.

Nepamirškite, kad išvykę į užsienį tampate Lietuvos skautijos „ambasadoriais“: bendraudami su jumis, vietiniai skautai susidarys įspūdį apie skautavimą Lietuvoje. Tai – ne tik svarbi atsakomybė, bet ir puiki proga parodyti, kuo esame šaunūs.

Su vietine valdžia

Kai kur, norint stovyklauti gamtoje, gali reikėti susisiekti su vietine administracija (miestelio merija, policija, urėdija ar pan.). Pasidomėkite konkrečios šalies stovyklavimo specifika, pasitarkite dėl to su savo partneriais, vietine skautiška organizacija. Stenkitės viską išsiaiškinti iki galo: taisyklių nežinojimas nuo atsakomybės neatleidžia (daugiau žr. [„Kuo verta pasidomėti prieš stovyklaujant ar einant į žygį svetur“](#)).

Svarbiausi kontaktiniai duomenys

Vadovai turi žinoti ir visada su savimi turėti:

- Nepilnamečių dalyvių sąrašą su jų asmeniniais bei jų tėvų (globėjų) kontaktais, taip pat vieni kitų kontaktus;
- Partnerių kontaktus, tikslus veiklų vietų adresus;
- Greitosios pagalbos ar bendrosios pagalbos numerį (visose ES šalyse – 112);
- Sąrašą asmenų ar institucijų, kurios galėtų padėti, iškilus problemoms: Lietuvos ambasada, vietinė policija ar pan.

Dalyviai visada turi su savimi turėti:

- Vadovų kontaktus;

- Greitosios pagalbos ar bendrosios pagalbos numerį (visose ES šalyse – 112);
- Tikslius svarbiausius adresus su nuorodomis, kaip rasti, - pvz. jaunimo nakvynės namus, skautų centrą, stovyklavietę ir kt.

Atkreipkite dėmesį

Vadovai (pagal susitarimą – ir dalyviai) turėtų pasirūpinti užsienio šalyje veikiančiu telefono aparatu, ryšio užsienyje paslaugos įjungimu.

Kalba

- Išmokite svarbiausių frazių vietos kalba: tai mandagu ir naudinga.
- Vaikams galite išdalinti korteles su vadovų kontaktine informacija, parašyta vietos kalba, – tai praverčia pasiklydus.

Kauno krašto Ažuolų tunto skautai pristato tarptautinio projekto patirtį žiniasklaidai

Kelionės planavimas

Kelionėms po Europą yra apstu įvairių susisiekimo priemonių. Iš Lietuvos tarptautiniais autobusų maršrutais galite nuvykti į daugelį Europos miestų (Varšuvą, Rygą, Berlyną, Taliną, Vieną ir kt.). Galima vykti ir nuomojant autobusą Lietuvoje. Keltai iš Klaipėdos plukdo į Kyll, Karlshamną, keltis galima ir iš Rygos, Talino.

Dažnai patogus susisiekimo būdas didesnės valstybės viduje yra traukiniai. Priklausomai nuo to, ar žadate keliauti vienoje, ar per kelias valstybes, važiuojant traukiniais Europoje gali būti naudinga pasidomėti [InterRail](#) sistema. InterRail yra traukinio bilietas, kuris leidžia keliauti traukiniais po vieną ar kelias Europos valstybes pigiau nei perkant atskirus traukinio bilietus (kiekvieną atvejų suskaičiuokite, ar InterRail jums tikrai atsieis mažiau). Su InterRail bilietu kelionę traukiniais galite pradėti iš Lenkijos.

Ieškodami lėktuvo bilietų, galite pasiteirauti kelionių agentūrose dėl geresnio pasiūlymo visai jūsų grupei arba ieškoti bilietų savarankiškai. Būtinai pasidomėkite, kokias bagažo gabenimo sąlygas siūlo avialinijos, kurių bilietus pasirinkote: kiek kiekvienam keleiviui leidžiama turėti rankinio ir registruoto bagažo vienetų, koks didžiausias galimas jų svoris ir matmenys, ar registruotas bagažas apmokamas atskirai. Atsiminkite, kad taikomi įvairūs apribojimai tokiam bagažui kaip sporto reikmenys, muzikos instrumentai gabenti. Taip pat susipažinkite su daiktų, kuriuos draudžiama gabenti lėktuvais, taip pat tų, kurių įvežimas į / išvežimas iš valstybės, į kurią vykstate, yra ribojamas, sąrašų.

Naudingos informacijos apie keleivių teises, galimus gabenti daiktus ir kt. rasite [šiam puslapyje](#). Galite parsisiųsti ir išmaniajame įrenginyje įsidiegti programėlę su ta pačia informacija.

Kelionės ir sveikatos draudimas

Į užsienį Lietuvos skautijai atstovauti vykstantys asmenys turi būti apdrausti. Išsiaiškinkite, kurie jūsų grupės nariai jau apdrausti, likusiems siūlome draudimo ieškoti visiems kartu, neretai grupėms pateikiami palankesni draudimo pasiūlymai.

Būtina:

Jei vykstate į Europos Sąjungos⁹, Europos Ekonominės Erdvės¹⁰ šalį arba Šveicariją, turėkite **Europos sveikatos draudimo kortelę**. ESDK patvirtina, kad Lietuvoje privalomuoju sveikatos draudimu apdrausti asmenys šiose šalyse turi teisę gauti būtinosios medicinos pagalbos paslaugas (kokias numato

⁹Airija, Austrija, Belgija, Bulgarija, Čekija, Danija, Estija, Graikija, Ispanija, Italija, Jungtinė Karalystė, Kipras, Kroatija, Latvija, Lenkija, Lietuva, Liuksemburgas, Malta, Olandija, Portugalija, Prancūzija, Rumunija, Slovakija, Slovėnija, Suomija, Švedija, Vengrija, Vokietija (2015 m. galiojantis sąrašas).

¹⁰Lichtenšteinas, Islandija, Norvegija.

lankomos šalies tvarka), o jų išlaidas kompensuos valstybinis sveikatos draudimas. Būtinoji medicinos pagalba teikiama dėl ūmaus susirgimo, jos mastą nustato gydytojas. Kompensuojamos paslaugos neapima už valstybinės sveikatos sistemos ribų teikiamų sveikatos priežiūros paslaugų, su lėtinėmis ligomis susijusios paslaugos (dializė, deguonies terapija) teikiamos tik išimties atvejais, o būtinoji odontologijos pagalba – tik dėl ūmaus dantų skausmo.

ESDK yra dokumentas, žymintis asmens draustumą privalomuoju sveikatos draudimu, taigi visiems, apdraustiems PSD, ji išduodama nemokamai (išskyrus atvejus, kai keičiama pamesta ar sugadinta kortelė). Norint gauti ESDK, reikia kreiptis į savo teritorinę ligonių kasą arba jos atstovą savivaldybėje. Apie būtinus pateikti dokumentus, terminus, teikiamos pagalbos pobūdį ir kitas sąlygas daugiau skaitykite [čia](#).

Be ESDK, būtina pasirūpinti **medicininių išlaidų draudimu** (turėtų įeiti repatriacijos išlaidos; vykdami į šalį, kur negalioja ESDK, pagalvokite ir apie būtinąsias medicinos išlaidas), **draudimu nuo nelaimingų atsitikimų** (mirtis ir neįgalumas dėl nelaimingo atsitikimo, trauma dėl nelaimingo atsitikimo).

Rekomenduojama: apsvarstykite galimybę įsigyti civilinės atsakomybės kelionės metu ir bagažo draudimą.

Sveikata

Prieš keliaudami pasirūpinkite sveikata. Be būtinųjų priemonių, reikalingų pirmajai pagalbai suteikti, taip pat svarbu pagalvoti apie šiuos dalykus:

- Jei tarp keleivių yra nuolat vartojančių **vaistus**, jų reikėtų pasiimti iš namų. Svetur galite nerasti būtent tų vaistų, kurių jums reikia, kartais jie kitaip vadinasi arba jų nebūna. Taip pat naudinga tokiais atvejais turėti pasižymėjus tikslų medikamento sudėtį (paprašykite gydytojo ar vaistininko). Kartais reikia turėti specifinių vaistų receptus. SVARBU: visi vaistai, kuriuos vežasi nepilnamečiai keleiviai, turi būti surašyti tėvų leidime. Vadovai turėtų susipažinti su nurodytų vaistų sąrašu, pasiklausti tėvų, kaip ir kada vaistai vartojami, ar vaikui tą reikia priminti. Vaikai gali vartoti tik vaistus, nurodytus tėvų leidime.
- Svarbu, kad apie galimus **priepuolius** (pvz. sergant epilepsija), sunkias alergines reakcijas būtų informuoti kiti grupės nariai ir būtų pasiruošusių suteikti pagalbą (iš anksto dar prieš išvykstant tai aptarus ir išsiaiškinus konkrečius reikalingus atlikti veiksmus).
- Visiems vieneto nariams naudinga turėti po kortelę ar apyrankę, kurioje būtų pažymėta jų **kraujo grupė**. Apyrankėmis galima pasirūpinti asmeniškai (kraujo donorams tokias apyrankes išduoda Nacionalinis kraujo centras). Taip pat praverčia dokumentas, kuriame vietine kalba ar bent jau angliškai nurodyta, kam esate **alergiškas** (naudinga šią informaciją taip pat įrašyti tėvų leidime).

- Atidžiai rinkitės **maistą ir geriamą vandenį**. Jei nežinote, kokia vandens kokybė, visada rinkitės vandenį buteliukuose. Venkite ledukų. Plaukite vaisius ir daržoves.
- Pasidomėkite gyvūnais, vabzdžiais, kurių **įkandimai** gali būti pavojingi (gyvatės, vorai, skorpionai, medūzos, erkės). Erkinis encefalitas paplitęs Baltijos šalyse, Čekijoje, Slovakijoje, Suomijoje, rytinėje Švedijos pakrantėje, pietinėje Vokietijoje ([Užkrečiamųjų ligų ir AIDS centro informacija](#)).
- Vykstant į kai kurias šalis, rekomenduojama **vakcinacija**. Su rekomenduojamų / būtinų skiepų sąrašu galite susipažinti [čia](#).

Uniforma

Be jokios abejonės, jei keliaujate į skautišką renginį, jūsų kuprinėje turėtų tilpti ir uniforma! Dalykai, apie kuriuos derėtų žinoti:

- **Oficiali uniforma.** Oficiali, Lietuvos skautijos uniformos nuostatuose numatyta uniforma (marškiniai, sijonas/kelnės ir kt.), – būtinas atributas, keliaujant į užsienį. Pasistenkite, kad visų vieneto narių uniformos kiek įmanoma labiau atitiktų nuostatus, būtų tvarkingos. Beje, uniformą skirtingose skautiškose organizacijose priimtina dėvėti įvairiai. Daugelyje šalių kreivai žiūrima į netvarkingą, nešvarią uniformą, taip pat nepriimtina dėvint uniformą rūkyti arba vartoti alkoholį. Tačiau kitur nesusagstyti, į kelnes ar sijoną nesukišti marškiniai yra visiškai priimtina. Bet kokių atveju, net ir būdami užsienio valstybėse LS nariai privalo dėvėti švarią, tvarkingą, į kelnes/sijoną sukištą uniformą, atitinkančią oficialius nuostatus.

Lietuvos skautijos atstovė renginyje. Oficiali uniforma.

- **Atstovavimo kaklaraištis.** Nuo 2014 m. visi Lietuvos skautijos nariai, vykstantys į užsienį atstovauti organizacijai, taip pat atstovaujantys organizacijai įvairiose struktūrose, renginiuose Lietuvos ribose, gali vietoj duotą įžodį žyminčio kaklaraiščio ryšėti Lietuvos skautijos atstovavimo kaklaraištį. Teisę nešioti šį kaklaraištį suteikia narystė organizacijoje (ne skautiško įžodžio davimas). Turėkite omenyje, kad neretai tarptautiniuose renginiuose mėgstama keistis kaklaraiščiais ir emblemomis. Amžiaus grupę žymintis LS kaklaraištis dažnam skautui pernelyg brangus, kad jį norėtųsi iškeisti ar padovanoti, tačiau atstovavimo kaklaraištis tam puikiai tinka. Atstovavimo kaklaraištį galima įsigyti taip pat kaip ir visą kitą skautišką atributiką – [skautiškoje parduotuvėje](#).

Lietuvos skautijos atstovavimo kaklaraištis

- **Laisvalaikio apranga.** Oficialiai nėra numatyta, kaip turėtų atrodyti skautiška laisvalaikio apranga. Tačiau rekomenduojama, vykstant į skautiškus renginius užsienyje, pasirūpinti tokiais drabužiais kaip LS džemperiai, polo marškinėliai, taip pat pasiimkite įvairių skautiškų marškinėlių, kuriuos turite, – ypač tokių, ant kurių matosi Lietuvos skautijos ar jūsų vieneto logotipai, skiriamieji ženklai ir panašiai. Taip ir vilkėdami laisvalaikio aprangą tinkamai reprezentuosite skautišką organizaciją.

Lietuvos skautijos atstovės tarptautiniame renginyje. Laisvalaikio apranga.

Alkoholis, rūkalai, narkotinės medžiagos

Visi suaugusieji, vykstantys į užsienį kaip Lietuvos skautijos nariai, turi laikytis Lietuvos skautijos saugios aplinkos principų sąvado. Primename, jog sąvade numatyta:

8.1. Nevartok alkoholio skautiškuose renginiuose, kuriuose vyksta programa, skirta jaunesniems nei 18 metų vaikams/jaunuoliams.

8.2. Renginiuose, kuriuose atstovaujama Lietuvos skautijai ir dalyvauja tik pilnamečiai asmenys, alkoholis gali būti vartojamas tik saikingai, išlaikant pagarbą sau ir kitiems.

8.3. Neleisk rūkyti ar/ir vartoti alkoholio bei narkotinių medžiagų nepilnamečiams asmenims skautiškuose renginiuose, rodyk tinkamą asmeninį pavyzdį ir skatink sveiką gyvenimo būdą.

8.4. Nerūkyk šalia esant nepilnamečiams asmenims skautiškuose renginiuose.

<...>

8.6. Narkotines medžiagas draudžiama vartoti visuose renginiuose.

Atkreipiame dėmesį, kad dalyvaujant renginiuose užsienyje, galioja tos valstybės įstatymai. Tarkime, kai kur gali būti uždrausta rūkyti viešose vietose arba visose teritorijose, skirtose nepilnamečiams. Taigi jei valstybėje, kurioje vyksta renginys, nustatyta aukštesnė nei 18 metų amžiaus riba alkoholio ir/ar rūkalų vartojimui, privalu jos laikytis. Jei nustatyta riba yra žemesnė nei 18 metų, gerbiant organizaciją, kuriai atstovaujate, stipriai rekomenduojame vadovautis Lietuvos skautijos saugios aplinkos principų sąvadu bei taisykle, kad vartoti alkoholį ir/ar rūkyti gali tik pilnamečiai asmenys.

Taip pat svarbu prisiminti, jog skiriasi ir su alkoholio vartojimu ir rūkymu, dėvint skautišką atributiką, susijusios elgsenos normos. Tam tikrose užsienio valstybėse matyti rūkantį ar lengvuosius alkoholinius gėrimus (pvz. alų) vartojantį skautą yra įprasta (pvz. Nyderlandai, Belgija, Vokietija), kai kuriose alkoholis skautiškų renginių metu yra griežtai draudžiamas be išimčių (Švedija), o kai kuriose – skautai nerūko ir nevartoja alkoholio dėvėdami uniformą ar ryšėdami skautišką kaklaraištį (Norvegija). Lietuvos skautijos nariai turėtų vadovautis vyraujančia priimančios šalies praktika, tačiau rekomenduojama dėvint uniformą bei ryšint kaklaraištį nevartoti alkoholio ir nerūkyti viešojoje vietoje.

Prisiminkite: vadovai turi būti įgalūs atlikti savo pareigas bet kuriuo momentu.

Vadovas yra atsakingas už nepilnamečių grupę visą parą, net jei fiziškai konkrečiu momentu nepilnamečiai gali būti ir kitoje vietoje. Tai galioja ir vadovaujant žygiams, kai vaikai eina savarankiškai atskiru maršrutu, bet juos koordinuojančio vadovo atsakomybė išlieka. Į stovyklą pakviesti svečiai ir kiti skautų vadovai taip pat rodo pavyzdį jaunesniesiems, todėl privalo gerbti taisykles, kurios taikomos vaikų vadovams.

DARBŲ ATMINTINĖ

Kad būtų lengviau viską prisiminti, pasinaudokite šiuo apibendrintu darbų sąrašu:

Pradinis pasiruošimas	Tarpusavyje su vieneto nariais susitarti dėl būsimosios tarptautinės veiklos ar projekto tikslo: kodėl norime važiuoti?	+
	Susirinkti kuo daugiau informacijos apie vietą / stovyklą, kur ruošiatės važiuoti.	
	Jei planuojate partnerystę: užmegzti kontaktą su partneriais iš kitos šalies skautų organizacijos, pasirašyti partnerystės susitarimą.	
	Ištraukiant būsimuosius dalyvius, susidaryti pasiruošimo išvykimui planą ir lėšų pritraukimo planą.	
	Visą projekto / veiklos planą pristatyti būsimiems dalyviams ir jų tėveliams.	
Organizavimas	Pasiruošti dalyvių sąrašą: 15 vaikų – bent 1 vadovas, baigęs privalomuosius mokymus ir turintis jų pažymėjimus. Visi vadovai ir dalyviai susimokėję LS nario mokestį už einamuosius metus.	
	Jeį važiuojate į renginį, stovyklą: užregistruoti dalyvius, sumokėti dalyvio mokestį.	
	Susisiekti su renginio, stovyklos organizatoriais ir išsiaiškinti visas sąlygas (kaip dalyviai gyvens, ką reikia atsivežti ir pan.). Arba: išsiaiškinti, kokių reikalavimų reikia laikytis stovyklaujant jūsų pasirinktoje šalyje.	
	Kartu su vienetu susiplanuoti kelionės maršrutą, parengti kelionės sąmatą, pasidaryti įrangos, daiktų sąrašą.	
	Išsiaiškinti, ar visi vykstantieji turi galiojančius asmens tapatybės dokumentus, tinkamus vykti į jūsų pasirinktą šalį.	
	Pasirūpinti sveikatos ir kelionės draudimu.	
	Surinkti tėvų leidimus. Jei planuojate vykti į valstybę, nepriklausančią Šengeno erdvei, informuoti tėvus, kad reikia notaro patvirtinimo.	
	Pasirūpinti vizomis, jei reikia.	
	Jeį vykstate į valstybę, nepriklausančią Šengeno erdvei, parengti dalyvių sąrašą, patvirtintą kelionės organizatoriaus parašu ir antspaudu.	
	Pasirūpinti delegacijos uniforma ir atributika: atstovavimo kaklaraiščiais, emblemomis ir kt.	
	Pasiruošti svarbiausių kontaktų sąrašą, aptarti su dalyviais įvairias galinčias iškilti situacijas ir kaip jose elgtis.	
	Kartu su vienetu pasiruošti dalyvavimui veiklose: sužinoti apie šalis, per kurias ir į kurias vykstate, pasiruošti tarpkultūriniam bendravimui, susisiekti su vietiniais skautais ir t.t.	
	Pranešti international@skautai.lt, kur ir kada vykstate, nusiųsti dalyvių sąrašą ir kitą reikalingą informaciją.	
Pabaiga	Atšvęsti projekto pabaigą su organizatoriais ir dalyviais.	
	Įsivertinti projektą savo vieneto viduje ir kartu su partneriais.	
	Pasidalinti projekto įspūdžiais ir patirtimi su kitais Lietuvos skautijos nariais.	

PRIEDAS: BENDRADARBIAVIMO SUSITARIMO PAVYZDYS

Pastaba: tai yra dokumento pavyzdys (vienas iš galimų tokio susitarimo variantų), kurį galite prisitaikyti savo reikmėms.

Oficialus jūsų partnerių organizacijos
ar vieneto logotipas

Partnership Agreement

*between Troop "Anyname" (Group "Othername", Any District), unit of
Lithuanian Scouting,*

and Troop "Somename", unit of Another Organisation,

For the implementation of project "Project Name"

This Agreement is drawn up for the purpose of cooperation between:

Troop "Anyname", represented by **Name and function of the representative**

(telephone: _____, e-mail: _____)

and

Troop "Somename", represented by **Name and function of the representative**

(telephone: _____, e-mail: _____)

on the implementation of the project "Project Name".

I. Project details

1. The title of the project is "Project Name" in English, with the equivalents "Projekto Vardas" in Lithuanian and "Another Translation" in AnotherLanguage used for the communication of the project in the respective languages.
2. The duration of the project: from _____ to _____
3. The aim of the project: _____
4. The timeline of the project:

Date(s)

Activity

From date1 to date2	Planning of project activities via email
Date3	Planning meeting in LocationName
From date4 to date5	Selection of participants from partner troops
From date6 to date7	Fundraising for the joint camp
Date7	Young people Skype conference
From date8 to date9	Intercultural challenges in troops
From date10 to date11	Joint camp in LocationName
Date12	Skype conference for joint project evaluation
Date13	Submission of joint camp reports to the camp sponsors
Date14	Publication of articles about the camp on troop websites

II. Responsibilities of the partners

5. Both partners agree to select the participants of the project during the time frame agreed, using methods agreed within each partner troop, and in keeping with the participant numbers provisioned in this Agreement, as follows:

Troop "Anyname" will select no fewer than __ and no more than __ participants (aged __), and __ adult leaders.

Troop "Somename" will select no fewer than __ and no more than __ participants (aged _), and __ adult leaders.

6. Before the joint camp, both partners agree to organise intercultural challenge activities for project participants and to involve project participants in the planning of the joint camp, as agreed in the planning meetings between the partners.

7. Both partners agree to communicate regularly on the implementation of the project, following these guidelines:

7.1. All project communication is to be conducted via the mailing group troopproject@mailinggroups.com. Leaders involved in the planning and the implementation of the project agree to check the mail boxes attached to this group regularly and to reply to queries and incoming mail within 3 days of the receipt. Partners may agree to use other additional means of communication, when needed.

7.2. Partners agree to note all essential decisions about the course of the project in the shared spreadsheet (folder) created for the purpose of this project.

7.3. Partners agree to inform the other partner in advance in case they may be unreachable for a certain period of time due to other engagements (camps, personal engagements etc.)

7.4. Partners agree not to share each other's contact information and personal data without prior consent.

8. For the purpose of the joint camp, Troop "Anyname", as hosting organisation:

8.1. Agrees to communicate with relevant authorities to obtain necessary permits for organising the camp in the territory of the Republic of Lithuania.

8.2. Agrees to ensure the security of the hosted troop during the camp according to the relevant guidelines of the Republic of Lithuania and the Code of Principles of Safe Environment of Lithuanian Scouting.

8.3. Agrees to appoint no less than 1 adult leader for the group of 15 underage participants who are members of Troop "Anyname", including a leader trained in first aid responsible for Troop "Anyname" participants' and leaders' wellbeing.

8.4. Agrees to supply the hosted troop with the following items of camping equipment: _____

8.5. Agrees to arrange the purchase of food products and their transportation to the campsite, and to coordinate the preparation of meals on camp by leaders and participants.

8.6. Agrees to supply the hosted troop with information on the location of the campsite and the possible means of transport to reach it.

8.7. Agrees to prepare the following items of the programme of the joint camp: _____

9. For the purpose of the joint camp, Troop "Somename", as hosted organisation:

9.1. Agrees to arrange their travel to and from the campsite, including the obtaining of all relevant permits and documentation.

9.2. Agrees to appoint no less than 1 adult leader for the group of 15 underage participants who are members of Troop "Somename", including a leader trained in first aid responsible for Troop "Somename" participants' and leaders' wellbeing.

9.3. Agrees to ensure that the participants of the joint camp bring the following items of camping equipment: _____

9.4. Agrees to prepare the following items of the programme of the joint camp: _____

9.5. Agrees to design and produce the joint camp badge.

III. Organisation of joint activities

10. The daily life during the joint camp will be organised on the following principles: (indicate time spent as a troop, time spent together, joint/separate meals, joint/separate campfires, joint leader reflections etc.)

11. At the beginning of the joint camp, under the guidance of leaders participants will draw up a joint Code of Conduct for the camp.

12. The sleeping arrangements during the joint camp are as follows: _____

13. Joint activities will be organised in English. All participants will communicate in English as far as possible, with national languages used mainly for separate troop meetings.

14. There will be one camp badge to be awarded to all participants and leaders at the end of the camp.

15. Partners agree that during the joint camp only non-alcoholic beverages may be consumed. Smoking is allowed for adult leaders in the designated area of the campsite only.

IV. Financial responsibilities

16. Each partner is responsible for covering their own expenses for activities

before and after the joint camp, including costs of travel to the campsite.

17. The budget for the joint camp is € _____.

The partners are responsible for the following parts of the camp budget:

Item	Contribution of Troop “Anyname”	Contribution of Troop “Somename”
Food	--- €	--- €
Programme equipment	--- €	--- €
Medical supplies	--- €	--- €
Transportation of equipment	--- €	--- €
Camp badge	--- €	--- €
...	--- €	--- €

The joint camp participant fee is € _____.

The joint camp leader fee is € _____.

18. Partners agree to raise funds or support for the items of the budget they are responsible for using methods available to them.

19. Partners agree to share all information on amount of funds raised and amount of money spent for the purpose of the joint camp.

20. In cases where partners share expenses on the same items, one partner may bear the cost of the purchase and the other partner agrees to transfer the relevant share of the cost to the bank account provided by the first partner no later than 2 weeks after the purchase.

21. Partners agree to discuss all changes in this Budget before making any purchases that constitute a significant change in relation to the approximate sums presented in this Agreement.

V. The evaluation and the follow-up of the project

22. During the implementation of the project, partners agree to keep record of the following data:

22.1. The amount of time spent on preparation activities;

22.2. The amount of money spent on the joint activity, i.e. joint camp;

22.3. Any mentions of the project on websites, in newspapers, the radio, television or other local media.

23. During the implementation of the project, participants of both troops will keep video diaries, which will be used to evaluate the project after the joint camp and to produce promotional material.

24. After the joint camp, leaders of both troops will prepare an evaluation survey for participants and their parents (guardians). Upon the receipt of the results of the survey, leaders will analyse all available data and discuss the strengths and weaknesses of the project.

25. Both troops will prepare an article on their project experience to be disseminated on troop websites.

Date of signature: _____

Place of signature: _____

Signature of the leader of Troop “Anyname”: _____

Signature of the leader of Troop “Somename”: _____

NUORODOS

Lietuvos skautijos Užsienio ryšių skyriaus informacija

Kontaktinis el. pašto adresas: international@skautai.lt

- Skautatinklio skiltis „Tarptautinės galimybės“: <http://www.skautai.lt/group/wall/groupId/376>
- Anketa, skirta ieškoti kontaktų tarptautinėms skautiškoms veikloms: <https://goo.gl/8YzXEE>

Projekto rengimas

- „Create Youth Exchange Partnership“: <https://www.youtube.com/watch?v=sblp5EFbYe8>
- Europos Komisijos ir Europos Tarybos leidiniai T-kit (Projektų valdymas, Rėmimo šaltiniai ir finansų valdymas, Ugdomasis vertinimas darbo su jaunimu srityje ir kiti): <http://www.jrd.lt/metodiniai-leidiniai> (žiūrėta 2015-06-30)
- Gaillius, Ž., Malinauskas, A., ir kt. Darbo su jaunimo grupėmis vadovas: neformaliojo ugdymo praktika Lietuvoje: [http://kupjc.lt/failai/Darbo su jaunimo grupemis vadovas.pdf](http://kupjc.lt/failai/Darbo_su_jaunimo_grupemis_vadovas.pdf)
- Léargas (2002). International Youth Echange Guide: <http://www.leargas.ie/wp-content/uploads/2015/05/Guide-Youth-Exchange-Project-Management.pdf>

Kelionės organizavimas

- Informacija apie keliones Europoje: http://europa.eu/youreurope/citizens/travel/index_lt.htm
- „Kelionių traukiniu po Europą su InterRail vadovas“: <http://blog.zigzag.lt/kelioniu-traukiniu-po-europa-su-interrail-vadovas/#axzz3eXOK98Ud>
- Lietuvos Respublikos Užsienio reikalų ministerijos konsulinė informacija išvykstantiems: <http://keliauk.urm.lt/index.php/titulinis/isvykstantiems> (žiūrėta 2015-06-30)
- Where to Stay in Europe (skautų centrų Europoje sąrašas): <http://www.scout.org/node/90/about/20625#aboutcontent>

- Užkrečiamųjų ligų ir AIDS centro patarimai keliautojams apie skiepijimą: <http://www.ulac.lt/keliautojams> (žiūrėta 2015-06-30)

WOSM dokumentai

- European Region WAGGGS, WOSM European Scout Region. (2004) Guidelines on Partnership. Monitoring, Evaluating, Sustaining: http://oldsite.scout.org/en/information_events/library/partnerships/guidelines_on_partnership
- The Marrakech Charter (Bangalore revised edition). Partnership in Scouting: <http://www.scout.org/node/6259> (žiūrėta 2015-06-30)

Partnersyčių pavyzdžiai

- „Giving Young People their Say“ (2015): <https://www.de50il.org/en/topic/youth/giving-young-people-their-say>
- „Léargas - Crooked House“ (2013): <https://www.youtube.com/watch?v=ir0ZsOtVRwY>
- Rakovas, Tomas (2011). „Emigruojantys paukščiai Vilkiųjoje“: <http://www.skautai.lt/index/article/id/79>
- Taraskevičiūtė, Birutė (2013). „Marijampolėje svečiavosi skautai iš Vokietijos“: <http://www.skautai.lt/index/article/id/1641> (žiūrėta 2015-06-30)
- „Youth Exchange „Creative Recycling““ (2012): <https://www.youtube.com/watch?v=vzdoJGasfQg>

Finansavimo galimybės

- Erasmus+ jaunimo srities regioniniai konsultantai: <http://jtba.lt/regioniniai-konsultantai/> (žiūrėta 2015-06-30)
- Europos skautų fondas (pristatymas): <http://www.skautai.lt/group/document-download/id/9294>
- Europos skautų fondo paraiškos forma: <http://www.scribd.com/doc/229347998/Parai%C5%A1kos-Forma-Europos-Skaut%C5%B3-Fondui>
- Kultūros rėmimo ir kiti fondai: <http://kurybiskaeuropa.eu/kultura/kitos-finansavimo-galimybes> (žiūrėta 2015-06-30)
- Lietuvos ir Lenkijos jaunimo bendradarbiavimo fondas:

<http://www.ltpljaunimas.lt/>

- Lietuvos skautų fondo parama projektams: <http://skautufondas.lt/fondo-parama/parama-projektams/> (žiūrėta 2015-06-30)
- Projektinių konkursų Lietuvoje duomenų bazė: <http://www.gaukfinansavima.lt/>
- Svetainė „Perspektyvus projektas“: <http://perspektyvusprojektas.lt/> (žiūrėta 2015-06-30)
- Šiaurės ministrų tarybos rėmimo programa Baltijos jūros regiono nevyriausybinėms organizacijoms: http://www.norden.lt/programos/16#remimo-programa-baltijos-juros-regiono-nevyriausybinems-organizacijoms_element_226

